

Wandeling 16

Grootmeer, Kleinmeer en Buikheide (3,3 of 7,2 of 10,2 km)

Het gebeurt toch. Ondanks het winterweer dat maar voortduurt naar buiten. Tussen Wintelre en Vessem is ongeacht het seizoen altijd veel te zien, zelfs in deze omstandigheden. Op naar deze bestemming!

Het gebeurt toch. Ondanks het winterweer dat maar voortduurt naar buiten. Tussen Wintelre en Vessem is ongeacht het seizoen altijd veel te zien, zelfs in deze omstandigheden. Op naar deze bestemming!

Het vertrekpunt is de parkeerplaats bij het Grootmeer, 1 km ten westen van Wintelre. Ondanks het grijze weer ligt het meer er weer fantastisch bij. Het natuurherstel was hier qua uitvoering snel, maar biologisch gezien was het moeizaam – na vele jaren is het uiteindelijk goed gekomen.

Vandaag op het Grootmeer veel vogels. Ganzen ver weg, futen dichtbij en een grote groep meerkoeten op de voor-

Grootmeer en Kleinmeer ontstonden beide ongeveer 10.000 jaar geleden, door uitstuiving. Zo groot als het Grootmeer, 19 ha, vind je er in Brabant niet veel. Beide meren worden sinds 1952 op peil gehouden met spoelwater uit het naburige drinkwaterstation. Aparte bezinkbekkens halen het ijzer (hydr)oxide uit dit water.

De rietkragen in het Kleinmeer houden mineraalresten vast, en via sloten gaat het water dan door naar het Grootmeer. Doordat het zo gezuiverde water kalkrijk is, onderscheidt de flora rondom het Grootmeer zich van de meeste Brabantse vennen; daar is het water meestal licht zuur. Volgens de boekjes is deze vegetatie 'van het oeverkruidverbond'; het (zeldzame) oeverkruid zelf, maar ook een plant met de fraaie naam 'gesteeld glaskroos'.

Het Grootmeer is enkele jaren geleden volledig schoongemaakt: een heerlijke zwemplas. Aan de overkant van de weg Wintelre-Vessem is er een speelbos. Al met al een ideale plaats voor kinderopvang door grootouders!

grond. De meerkoeten zijn actief op het water maar af en toe gaan ze ook aan land. Ik blijf kijken naar dit schouwspel totdat de kou mij weer in beweging zet. Ik loop verder langs de zuidkant van het meer, zo dicht mogelijk langs het water naar de observatieheuvel. Het adagium 'altijd je kijker meenemen' behoeft hier geen uitleg, zij het dat ik uit praktische overwegingen altijd maar een klein kijker-tje bij me heb – met mijn beperkte kennis van vogels is dit ook passend.

Na de observaties doorlopen naar het Kleinmeer. Rechts even het knuppelpad over het moeras op in een poging om uit te vinden hoe nu precies het water van het pompstation naar het Grootmeer loopt. Het blijft onduidelijk, maar misschien is dat juist de essentie van een systeem met bezinksloten. Terug naar het pad en aan de zuidelijke kant langs het Kleinmeer. Aan de welvarende begroeiing is hier duidelijk te zien dat het water rijk aan mineralen moet zijn. Verder in westelijke richting, door een laan met Amerikaanse eiken. Links douglassparren en rechts lariksen – de typische stijl van beplanting van heide in 1950 en 1960.

Bij wandelknooppunt 8 linksaf (voor de verkorte 5 km wandeling hier rechtsaf); voor het open veld rechtsaf. Aan het einde is door ploegen het pad verdwenen. De open plaats oversteken naar de bosstrook aan de overkant. Hier kan het op twee manieren verder: deze strook aan de zuid-

Meerkoet op het Grootmeer

Vertrekpunt: Parkeerplaats Grootmeer, 1 km ten westen van Wintelre, aan de weg naar Vessem

Parkeren: ter plaatse

Openbaar vervoer: lijn 402 vanuit Eindhoven naar Veldhoven Heemweg/ Centrum; van Heemweg/Centrum buurtbus 292 (richting Hoogeloon; let op: alleen op weekdays), uitstappen bij halte Merenweg en 100 m lopen naar de parkeerplaats.

De hele wandeling is 10,2 km (GPS-spoor: PVGE 16c).

U kunt een heel stuk afsnijden door bij wandelknooppunt 8 naar knooppunt 38 te gaan en bij het heideveldje weer aan te sluiten op de beschreven route. De totale route is dan 7,2 km (GPS-spoor: PVGE 16b).

Als u bij wandelknooppunt 8 direct terug gaat naar het vertrekpunt is de totale wandeling slechts 3,3 km (GPS-spoor: PVGE 16a).

kant volgen ('veldzicht') of aan de noordkant ('sportzicht'). In beide gevallen komt het pad uit bij de ingang van het tenniscomplex 'de Bonkerd'. Of deze naam re-

De douglasspar is afkomstig uit het westen van Noord-Amerika. David Douglas, een botanist, bracht deze soort begin 19e eeuw naar Europa.

De naalden zijn plat, met aan de onderkant grijze strepen. Anders dan bij den en sparren voelen die naalden zacht aan. De zaadkegels zijn ook zacht, met kenmerkende 'tongetjes'. De bomen zijn in Nederland aangeplant omdat ze op arme grond snel kunnen groeien. Ook is het hout ('grenen') van hoge kwaliteit.

Voor bebossing van heide zijn ze echter minder geschikt, omdat ze behoefte hebben aan (half)schaduw en vocht. Commerciële bosaanplant is dan ook niet echt een succes geworden.

In het verleden was veel discussie over de familieaanduiding. Is het een soort den (pinus), een soort spar (picea), een zilversparachtige (abies), een hemlocksparachtige (tsuga) of zelfs een sequoia-achtige? Uiteindelijk is dit opgelost door een aparte familienaam te verzinnen, de weinig originele aanduiding 'pseudotsuga'.

presentatief is voor het spelniveau van de club kan ik niet vaststellen – ongeacht het antwoord op deze belangwekkende vraag echter linksaf en doorlopen tot de verharde weg. Daar naar rechts. Bij het blauwe bord 'Vessem' rechtdoor – Vessem is overigens nog in geen velden of wegen te bekennen. Voordat het zover is, vlak bij de lelijke schuur aan de linkerkant van de weg rechtsaf een pad op langs een waterloop. Dat pad blijven volgen tot aan de Jan Smuldersstraat. Aan de overkant van de waterloop is door een liefhebber een fruittuin aangelegd. Er staat van alles; vooral het prieel valt op, opgebouwd uit kunstig geleide en gesnoeide appelboompjes. Rechtsaf naar de kapel. Daar verdiep ik mij in de devoties en in de sporen van de recente Nederlandse geschiedenis, hier zichtbaar aanwezig.

De weg oversteken, rechtsaf bij wandelknooppunt 77 het bos in – zo wordt een industrieterreintje vermeden. Na twee slingeringen rechtsaf en alsmaar rechtdoor. Consequent in noordoostelijke richting lopen (smaller pad) ook al buigt het brede zandpad naar links. Op een gegeven moment is er zo maar ergens in het bos aan de rechterkant opeens een wei met twee paarden en een pony. De zon schijnt even – misschien 30 seconden – precies op hun manen, erg mooi. Dit onverwachte moment is meteen alle zon van de hele dag. Verderop rechts een diepe kuil, functie onbekend. Hier linksaf, aan het einde van het pad rechtsaf en aan het einde rechts langs een open veld naar de 'achteringang' van de Buikheide.

Hier is het voor mij onbekend terrein, maar het moet mogelijk zijn om ook vanaf deze kant de open veldjes waarnaar ik op zoek ben te vinden. Bij wandelknooppunt 89 rechtdoor en kort daarna linksaf langs een leuke oudere begroeiing. Linksaf bij een rode paal, en even verder linksaf het mountainbikepad op. Dit slingert door bospercelen, maar de gok blijkt goed: aan het einde van het pad ligt inderdaad het gezochte terrein.

Het heideveldje is er nog, weliswaar overgroeid, maar het is leuk. Langs het terrein lopen, rechtsaf. Een groep lelijke

Onderweg naar het Kleinmeer

sparren ontleemt hier het zicht maar daarna is het weer aardig. Ik loop verder, steeds rechtdoor, rechts douglassparren, links lariksen. Kruispunt over, de semiverharde weg voorbij en linksaf een volgende zandweg in.

Op deze zandweg enige tijd doorlopen, het tweede heideveldje is dan aan de

Beplanting na de Tweede Wereldoorlog maakte van de Buikheide een bos; de meeste bosopstanden zijn dan ook 50 – 65 jaar oud. Veel percelen zijn ingeplant met douglassparren en lariksen, niet met de op arme zandgrond meestal toegepaste grove den. Dit verleent het bos, ondanks alle lineariteit in de aanleg, een bijzonder cachet. Ook gebeurt houtwinning nu door geleidelijk uitdunnen, niet door kaalslag, zodat allerlei soorten onderbegroeiing een kans krijgen.

In de Buikheide bleven destijds drie (minuscule) stukjes heide onbeplant. Om die te vinden wilde ik de Buikheide in zijn huidige vorm opzoeken. Nu blijkt, om voor mij onduidelijke redenen, dit gebied ook aantrekkelijk te zijn voor padden. In het voorjaar trekken die massaal naar het Grootmeer, waarbij ze de verharde weg Wintelre Vessem oversteken. Door toenemend autoverkeer werden ze steeds meer geplet. Om dit te voorkomen hebben vrijwilligers van het IVN inmiddels zeven paddentunnels aangelegd.

rechterkant. Waarschijnlijk was het in de loop der jaren volledig vergrast, in 2013 is het afgeplagd. In 2020 is er een ring van gras met jonge beuken erin. Dan maar gauw 1ste pad rechts en op zoek naar het derde veldje. Na station 12 van de trimbaan rechts en aan het einde van het pad ligt het; het was een weiland en is nog steeds een grappige grasvlakte, die regelmatig gemaaid wordt. Voor dit veld linksaf en aan het einde rechtsaf naar station 4 en dit pad vervolgen. Bij het zeer brede half verharde pad linksaf. Voor de asfaltweg overgestoken wordt nog even de borden bestuderen, die de watervoorziening in de regio Vessem in beeld brengen. Oversteken en links: het speelbos komt in zicht, maar we gaan rechts naar het vertrekpunt.

Op naar een borrel in het plaatselijke café. "Waar komde gij vandaan?" ... "Uit Eindhoven." ... "Da gleuv' ik nie!" Ook als tweedegeneratie Philips-geïmporteerde ben je en blijf je toch een soort allochtoon.

Ab Stevels / Cor Luijks

Paddentunnel

